

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 282

פרשת ויקהל פקודי | במעלת ההכנה למצוות

מסי לרות אר הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 . . . . . נכנס יין יצא סוד
- 5 . . . . . אדם הראשון מציאות מושלמת
- 10 . . . . . העש"ן מתעבה
- 10 . . . . . האבות הראשונים תיקנו את העש"ן
- 12 . . . . . תיקון העש"ן במעמד הר סיני
- 15 . . . . . מה תעשה לשמך הגדול
- 17 . . . . . הוציא העגל את ראשו
- 19 . . . . . התיקון - ועשו לי משכן
- 20 . . . . . ההכנה למצוות בבחינת הדיבור
- 23 . . . . . עיקר הכל - אהבת ישראל!
- 26 . . . . . העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מוקדש לעילוי נשמת אמנו היקרה
אורייל בת זחורה ז"ל
נלב"ע י"ט סיוון התש"ע
ולהבריל לברכה והצלחה
יואל ושידלי ממן הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן לאה ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולהבריל להצלחה בנשמות ורוחניות
ל דוד דוד הי"ו
ולכל משפ' מורחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והפצת ספרי מורינו וריבנו הרב מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - נכנס יין יצא סוד

פרשת ויקהל פקודי

נכנס יין יצא סוד...

הבטתי עליו בספקנות ואמרת: 'אז למה יש לך שני שמות?'

'**הא**, פשוט' - אמר. 'כשנולדתי קראו לי יעקב, אך אחר שגדלתי הלכתי ללמוד את מדעי היין, ונעשיתי דוקטור בייננות ומאז קיבלתי שם חדש, דוקטור יעקב...'

רציתי להמשיך ולשוחח עמו, אך לפתע, עיניו התפלבלו בחוריהן, והוא נפל על הרצפה ונרדם...¹

שם אחד, שני שמות... היין והאווירה של פורים הזכירו לי נשכחות, ומתהומות הנשיה צץ לו לפתע אירוע ישן נושן, אירוע שקרה לפני המון שנים...

חיים - הבן שלי כמובן - נכנס הביתה כשכולו מרוגש והכריז בשמחה: 'אבא! מחר אנחנו מתחילים ללמוד את החומש של השמות!'

בפורים פגשתי אותו, גאה וזוחה, נשען על הגדר ומביט על כל העולם מלמעלה.

'**כמה** כבר שתית?' - שאלתי.

'**באמת** שלא הרבה, בקושי ארבעה בקבוקים!...'

'**איך** קוראים לך?' - המשכתי ושאלתי.

'**לאיזה** שם אתה מתכוין, לשם הראשון או לשם השני?'

'**מה?**' - שאלתי - 'אתה משוחזר?'

הפעם הוא לא הבין. 'מה פירוש משוחזר?'

'**אני** יודע' - אמרתי - 'ישלכל יהודי שחזר בגלגול יש שני שמות, אחד של הגלגול הקודם ואחד של הגלגול הזה, ואם יש לך שני שמות, סימן שאתה משוחזר!'

הוא פרץ בצחוק: 'אזהה... אתה ממציא עברית חדשה. לא! אני לא מגולגל ולא משוחזר, אני חדש! יד ראשונה!'

מעין החכמה

הוא נמצא בשפל המדרגה. בתחתית שאין תחתית למטה הימנה!

1. כשאדם הוא גאה וזוחה, כשאדם הוא בלון נפוח ודלוח, שידע שהרי

וכך כתב הגה"ק רבי משה יחיאל מאו"ז רוב זיע"א (אש דת, חלק יא - עמוד שצו):

דע, כי היצר הרע מוותר לו לאדם בכל הרגשות ובלבד שיכשל ברגש הגאווה, כי על ידי כך הוא עובר כולו לרשות היצר הרע, ונעשה קניינו ממש! וזה הוא עיקר מלחמת היצר להכניס את האדם לגאווה וממילא כבר ימשך אחריו כשור לטבח יובל, מאחר שהוא כולו מלא הרגשת ישותו וחשיבות עצמו, ואין אחר נחשב בעיניו כלום...

והצרה הגדולה ביותר שֶׁמֵן הגאווה הוא מגיע להתנשאות, וממילא כל העולם יושביו נעשים בעיניו כאין...

ומתוך מעמדו הרם (הדמיוני כמובן...) הוא מסתכל בהתנשאות ובזו כלפי עניים וחסרי מזל, ומסרב לשוחח עמם או להתייחס אליהם...

וסיפר הגאון הרב זלמן רודרמן שליט"א (בין הדגים לזמירות, חלק א - עמוד 15), וז"ל:

יותר מחמישים שנה כיהן הגה"ק רבי משה ביבאס במשרת אב בית הדין בעיר וזאן שבמרוקו. גדול בתורה ומורם מעם היה רבי משה. והנה יום אחד הגיע לוּוּזאן איש דת מוסלמי מפס, שונא ישראל מושבע, שבא לעיר במיוחד כדי להתנכל ליהודי המקום.

תחילה פנה איש הדת המוסלמי לפגוש את רבי משה ולהטרידו. 'נוהגים אתם להשתטח על קברו של מי שאתם מכנים 'הצדיק' רבי עמרם בן דיוואן. האומנם גם אתה מאמין כי בכחו של 'הצדיק' המת לעזור לכם? - שאל אותו בקנטור.

תפקידי הוא להנהיג את בני קהילתי ואינני עוסק בענייני נסתרות ועולמות עליונים - ניסה רבי משה להתחמק מוויכוח.

אבל איש הדת המוסלמי לא ויתר. 'במו עיניך תראה ותיווכח כי אין בכחו של 'הצדיק' להושיע וכי כל תפילותיכם על קברו הן להבל ולריק' - אמר.

רבי משה תלה במוסלמי מבט תוהה והלה הצביע על שער הסמטה.

'הנה אני מתחיל כעת לספור את העוברים דרך השער' - אמר, וניצוץ רע הבזיק בעיניו - 'את היהודי העשירי שיכנס ויבוא בו אאשים בכך שהוא קילל וביזה את מוחמד נביאנו. אמנם אני ואתה נדע שמדובר בעלילה, אבל כל השאר יאמינו לדברי והיהודי יענש בכל חומרת הדין. זאת תהיה דרכי להוכיח לך כי אין בכחו של 'הצדיק' שלכם לעזור במאומה!'

רבי משה נחרד לשמע הרעיון הנבזי של המוסלמי ולרגעים אף ניסה להניאו מכך. אולם דבריו נפלו על אזנים ערלות. הנבל היה נחוש לבצע את זממו.

העשירי שעבר דרך השער היה יהודי זקן, גבה קומה, בעל פנים כחושות ושיער מאפיר. שמו היה יונה פריינטה. כשחלף על פני איש הדת המוסלמי התנפל עליו הלה והפילו ארצה, תוך שהוא מקים קול זעקה: 'בן מוות אתה... קיללת וּבִזֵית את נביאנו מוחמד!'

עד מהרה התמלאה הסמטה באספסוף מוסלמי, שהשתלהב נוכח צעקותיו של איש הדת שגם הוא בעצמו כמו החל להאמין לשקר שזה עתה בדה מלבו. 'בן מוות אתה! בן מוות!... הכיצד זה העזת לבזות את נביאנו הגדול!' - צרח בגרון נחר.

רבי משה הביט מזועזע בעלילה שנקמה לנגד עיניו וחש אובד עצות. הוא מחה בתוקף על העלילה הבזויה וטען בלהט כי לא היו דברים מעולם. אבל לא היה שום

עיניו של איש הדת המוסלמי ריצדו בחוריהן ברשעות. הוא הביט על רבי משה בהתנשאות ובבוז. נוכחותו של הרב היהודי לא תעלה ולא תוריד, הרהר כפי הנראה בלבו, שהלוא איש לא יאמין ליהודי המבקש לסתור את דבריו של איש דת מוסלמי...

'האם אתה בעצמך שמעת את האיש מקלל? - פנה רבי משה אל המוסלמי.

'במו אזני' - ירה ללא היסוס.

'ובאיזו שפה קילל? - שאל רבי משה כמברר.

'בערבית, כמובן! - ענה המוסלמי.

'האם כבודו דובר שפות נוספות? - התערב המושל בשאלה משלו אל איש הדת המוסלמי. השאלה לוותה בצחוק לעגני של המושל.

השאלה הלא צפויה כמו גם צחוקו של המושל בבלבו את איש הדת המוסלמי. גם חלק מהנוכחים סביב גיחכו לשמע השאלה. רק איש הדת עצמו לא גיחך כלל. הוא ניסה לנחש מה מסתתר מאחורי שאלת המושל והצחוק שנלווה לה. לרגע עלתה בו תחושה עמומה שאולי המושל ושאר הנוכחים יודעים דבר מה הנסתר ממנו. ברוב מבוכתו, שתק ולא השיב.

לפתע הרצינו פניו של המושל והצחוק התחלף בארשת כעס. 'האם תרצה לחזור בך מהאשמתך?' - שאל.

'וכי למה אחזור בי מהאשמה חמורה כל כך. כיצד אוכל להבליג על דברי הכפירה והבלע שהטיח היהודי העלוב בנביאנו?! - הזדעק המוסלמי.

'אם כך' - ענה המושל - 'אני אסביר לך 'למה'... כל תושבי וזאן מכירים היטב את היהודי יונה פריינטה, שהוא מומחה

סיכוי שההמון המוסת יאזין לגרסתו. בצר לו החליט להיצמד אל יונה פריינטה המסכן ולא לנוטשו לבדו מול ההמון המשולהב.

עד מהרה הגיעו למקום שני שוטרים שהרימו את יונה פריינטה מהארץ והובילוהו המום לבית המעצר של הפּשָה (הפּאָשָה), הלוא הוא מושל וזאן.

יונה פריינטה היה מוכר היטב לתושבי וזאן, יהודים כלא-יהודים. הוא נודע בתור מומחה לתפירת מזרנים. איש חרוץ היה שעשה את מלאכתו נאמנה. הוא תפר מזרנים חדשים וגם תיקן ישנים. אפילו המושל הכיר את יונה פריינטה.

למחרת היום התקיים המשפט בלשכת המושל.

רבי משה התייצב אף הוא למשפט, לצד הנאשם האומלל. ברגלים כושלות עמד יונה פריינטה על מקומו, מוחזק בידי שני שוטרים. ראשו היה מורכן ועיניו מושפלות. ניכר היה עליו כי עדיין לא עיכל את הסתבכותו בעלילה שלא היה לו כל מושג איך ומדוע נטפלה דוקא עליו.

'במה הינך מאשים את היהודי? - שאל המושל את איש הדת מפס.

המוסלמי עטה על פניו ארשת חמורה במיוחד ואמר: 'יהודי נקלה זה השמיעי דברי נאצה על מוחמד נביאנו. כאיש הבקיא בחוקי הקוראן אני קובע בזה כי דינו מוות. ואני תובע שעוד היום יוצא הכופר להורג בככר העיר, קֶבֶל עם ועדה, למען יראו וייראו. כדי להרתיע את כל שאר הכופרים, לבל יעזו לדבר סרה בנביאנו!'

בשלב הזה ביקש רבי משה להתערב, מתוקף היותו מנהיג הקהילה היהודית וכמי שנכח בשעת מעשה במקום האירוע.

'חומש של השמות? מה זה? - **'אה!** הבנתי! - הרהרתי לעצמי - 'הוא מתכוין לחומש שְמוֹת, רגע! איך הוא קרא לזה 'החומש של השמות', חומש שמתעסק עם שְמוֹת? מה באמת הפירוש של זה?

'אבא, אתה לא יודע מה זה? אפילו המלמד אמר שמחר אנחנו מתחילים ללמוד את זה!

מעין החכמה

להוליך הכלימה. אבל המושל לא הותיר לו זמן רב מדאי לתהות ולהתלבט.

'קחו את הנבל הזה לנקות את תעלות הביוב של העיר, עד אשר אחרוך דינו' - הורה לשוטרים. עיניו של המושל נדדו חזרה אל איש הדת המוסלמי ומננו אל רבי משה. 'האדמה הקדושה של עירנו לא היתה סולחת לי לעולם אילו פסקתי אחרת!' הכריז.

למחרת היום סיפר המושל לרבי משה כדברים הבאים: 'בלילה שקדם למשפט, נגלה אֵלַי בחלום רבי עמרם בן דיוואן. 'לא תוכל להעלות על דעתך את יופי גן עדן, אמר לי, 'ופסק הדין שתפסוק מחר בבוקר יחרוך את גורלך, אם לגן עדן תלך או לגיהנם'. כשהתעוררתי בבוקר, נרעש מהחלום, הוספתי ונזכרתי גם כיצד בילדותנו, אני ויונה פריינטה היינו משחקים לא פעם ביחד. ואילמותו של יונה תמיד עמדה לזכותו, שכן מעולם הוא לא פגע בשום ילד...

כשסיפר רבי משה את הסיפור המופלא הזה לבני קהילתו, הוסיף ואמר:

נס גדול היה לו שהצדיק רבי עמרם בן דיוואן נחלץ להגנתו, כי אם לא, המושל האכזר הזה, רודף הבצע ואוהב השלמונים, היה מוציא אותו (את יונה פריינטה) להורג ללא נדנדוד עפעף...

גדול בתפירת מזרנים. והכל יודעים שאיש זה מעולם לא הוציא מפיו מילה רעה כל שהיא על שום אדם. לא חירף ולא גידף, אפילו לא הרים את קולו על איש.

עיניו של המוסלמי רשפו בשנאה ובתסכול. הוא לא הבין איך כל זה קשור להאשמה החמורה כנגד היהודי. מה ענין עדות האופי החיובית של המושל לאותה קללה שהוא 'במו אזניו שמעו יוצאת מפי האיש. ובכלל, מה פשר מאמציו התמוהים של המושל - מוסלמי כמותו - להגין על איזה יהודי זקן ועלוב...

'אהיה הגון אתך' - המשיך המושל בעודו נותן מבט קשה באיש הדת מפס. 'האמת היא שגם שום מילה טובה לא יצאה מעולם מפיו של יונה פריינטה על איש. זאת, דרך אגב, אחת הסיבות לכך שרבים מזמינים אצלו עבודה - ביודעם כי הלה איננו מבזבז לריק את זמנו בדיבורי סרק, אלא מקדיש את כל עתותיו לעבודה'.

המוסלמי הרגיש שמשוה רע קורה לו, אף כי עדיין לא יכול היה להסביר לעצמו מהו הדבר. עיניו של המושל נעשו עתה קפואות כמו קרח. 'והסיבה זאת היא שיונה פריינטה הוא... אילם. אילם מלידה!'

המוסלמי שקלט לפתע את עומק הבור שכרה לעצמו, לא ידע לאן

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - אדם הראשון מציאות מושלמת

ומאז ועד עתה לא הצלחתי להתפנות לשאלה הזו, מעניין מה באמת ההסבר לכך.

בסופו של דבר נמצא ההסבר והרי הוא לפניכם...

וקודם לכן נקדים...

'פתחתי את החומש, והנה גם הפרשה הראשונה נקראת פרשת 'שמות'! עוד פעם 'שמות'?

טוב אין לי זמן לקושיות עכשיו, נשאר את זה להזדמנות אחרת.

אדם הראשון מציאות מושלמת

החליט שהמציאות הזו תתהווה משלשה ממדים, שהם: שטח, זמן, ונפש.

ובלשון ספר יצירה הם מכונים: עולם, שנה, נפש [ראשי תיבות: עש"ן].

'עולם' - הוא שטח המקום שבו שווה הנברא.

'שנה' - הוא הזמן בו חי הנברא.²

אחד מספרי הקבלה הקדמונים, המפארים את ספרייתם של עם ישראל הוא 'ספר יצירה'. בספר זה כתוב ברמז ובעומק, סדר בריאת העולם.

ושם מבואר שבתחילת הכל היה הוא לבדו. וכאשר עלה ברצונו יתברך לברוא מציאות שבתוכה יחיה האדם,

מעין החכמה

מעצם מהותו. הדור שבו הוא נולד הוא המציאות שלו, ושם עבודתו והצלחתו.

לכל דור יש מעלות ומגרעות, עלינו להילחם נגד מגרעות הדור שאנו מבחינים בעצמנו, אבל תמיד נשאר בני דורנו.

'אילו היה ר' עקיבא קיים הייתי קורא לפניו - אף שיש כאן געגועים לחכמה, אבל חכמה אין כאן. בן דורנו לא היה מבין אפילו את שיחת חולין של חכם מדור קדום כמו רבי עקיבא.

חכמה היא, להגיע לשלימות בדור שלנו דוקא, לתפוס מעלות הדור ולהילחם נגד מגרעותיו. הדור שלנו היא מסגרת חיינו גם ברוחניות, ובוודאי נתן הקב"ה לכל דור את היכולת להגיע לשלימות שלו.

2. כתב הגה"ק רבי שלמה וולבה זיע"א (עלי שור, חלק ב - עמוד נד), וז"ל:

בספר קהלת נאמר: "אל תאמר מִה הִנֵּה שְׁהִימִים הָרְאשִׁימִים הִיוּ טוֹבִים מֵאַלְהָה כִּי לֹא מִחֻכְמָה שְׁאַלְתָּ עַל זֶה" (קהלת ז, ט).

ואמרו במדרש (קהלת רבה, פרשה א - אות ח):

'יהיה בעיניך דור שבא כדור שהלך, שלא תאמר אילו היה ר' עקיבא קיים הייתי קורא לפניו, אילו היו ר' זירא ור' יוחנן קיימין הייתי שונה לפניהם. אלא דור שבא בימך, וחכם שבימך, כדור שהלך וחכמים הראשונים שהיו לפניך...

'לא מִחֻכְמָה שְׁאַלְתָּ עַל זֶה' - החכמה היא, להכיר שהזמן שבו האדם חי הוא

ברא את נפש האדם שהוא עיקר מימד הנפש.

ורק אז, רק אחרי שנברא האדם הגיעה הבריאה לתכליתה, וכמו שנאמר: **”וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי”** (בראשית א, לא).

בריאת האדם הסתיימה והקב"ה לקחו והכניסו לגן עדן, ואמר לו: 'אדם! ראה עולמי שבראתי. וכל מה שבראתי היה רק כדי להטיב לך! ולטובה הזו תזכה על ידי שתכיר אותי ותתקרב אלי!'³

'נפש' - הוא החיות האלקית הנותנת חיים לנברא.

ועתה לא נרחיב בכך ורק נציין: ישנם חמשה סוגי נפשות כלליים, והם: נפש הדומם (כגון: אבנים ועפר), נפש הצומח, נפש החי, נפש המדבר, ונפש היהודי.

וכאמור, שילוב שלשת הממדים הללו הם היוצרים את מציאות העולם.

והנה, בתחילת הבריאה ברא הקב"ה את מימד המקום ואת מימד הזמן, ובמהלך הבריאה גם את הנפשות של הברואים. וכאשר הגיע היום הששי

מעין החכמה

'קרב' אצל עצמו, דהיינו סוד האצילות המתאחד באחדות המוחלט בעצמות המתפשט בו 'אין סוף', והוא כשלהבת קשורה בגחלת...

והושם בגן עדן שהוא מקום הנבחר ממקומות העולם, ונברא להיות חי לעולם, **"וַיְהִי לְנֶפֶשׁ תַּיְהָ" (בראשית ב, ז)**, כלומר כי נפשו היה כולל כל נפשות העולם, כמו שאמרו רז"ל (מדרש רבי תנחומא, פרשת פקודי - אות ג), כי כל נשמות היו כלולות בנשמת אדם הראשון.

נמצא היה הוא בחיר מן האנושי, ומקומו היה בחיר, והיה ראוי להיות נצחי לא לזמן קצוב.

הרי היה כולל שלש שלימות המציאות המוזכר בספר יצירה בכמה עניינים, והם עולם שנה נפש... כן היה האדם שלם בזמן וחי לעולם, והיה במבחר העולם שהוא גן עדן, והוא הנפש כולל כל נפשות, ואז היה קרבן לה', קרבן ממש על גבי מזבח של

זאת היא הבחינה הכללית של הזמן. ולכל אדם ישנן תקופות חיים שלו, ועבודתו משתנה מתקופה לתקופה...

3. כתב השליה הקדוש (פרשת ויקרא, תורה אור - אות א), וז"ל:

לאחר שהניח הקב"ה את האדם בגן עדן הוא פנה אליו ואמר לו: 'אדם! התפקיד שלך לְעִבְדָה וּלְשִׁמְרָה'...

'עִבְדָה' הוא סוד עבודה. רוצה לומר שהוא בעצמו יהיה העבודה, דהיינו שיהיה קרבן לה' בחיים חיותו, כמו שהם עתה הנשמות של צדיקים לאחר מותם שהם נקרבים על גבי מזבח שלמעלה, כך היה ראוי להיות בחיים חיותו ברוב דביקותו וקורבתו לה' יתברך, להיות קרב בחייו בסוד האדם 'קרב' אצל עצמו. כי נעשה אדם למטה בצלם ודמות האדם היושב על הכסא, שהוא בסוד

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - אדם הראשון מציאות מושלמת

'חופשה', לשבוע ימים.

בבוקר פתח ביצה לחביתה, ומצא בה קורט דם. אמר: 'נתחיל מהערב'.

בעשר וחצי נקש תלמיד בדת, בא להיוועץ.

אמר: 'התבטלה החופשה'...

ומעשה נוסף שאירע בזמננו:

הרבי מסקולען זיע"א עלה למירון, בביקורו הראשון בארץ ישראל. נועד עם רב המקום, הרב שטרן שליט"א, ושמע מפיו על הקהילה הנאה.

שאל: 'האם יש ישיבה במקום?' ונענה בשלילה.

תמה: מקום כה קדוש, ציונו של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו, ציונם של הלל ושמאי, רבי יוחנן הסנדלר, ועוד קדושי עליון ומצוקי ארץ, ואין בו ישיבה?

מיד הורה, ואיתרו כמה מבנים פנויים, הביאו תלמידים, מינו ראש ישיבה ומגידי שיעור, ותוך כמה ימים עמדה הישיבה על תילה.

רק אז עלה לציונו הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי.

אך דרך על מפתן האולם, וזעקה נוראה הדהדה: 'מנוול, אָרויס!' - מנוול, צא החוצה!

נרתע בבהלה, וְהַחֲוִיר כסיד.

הרגיעו הרב: 'אל ישים לב, זה תמהוני ידוע, הצועק על יצרו הרע'...

חיך קלוש האיר את הפנים החֲרִים: 'ומה, כסבורים אתם שחשבתי ששמעתי בת קול ממרום?... הבנתי שזה קולו של איזה תמהוני. אבל מדוע פה, ומדוע עכשיו? אין זאת

מעלה, בסוד המרכבה, והיה קרב אצל עצמו, כי היה בעצמו קרבן, והיה מקויים בו: "אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּסְ קֶרְבָּן לַיהוָה" (ויקרא א, ב), כי מכס ובכס היה קרבן לה'...

ונרחיב מעט בענין המרכבה:

'מרכבה' עניינה שהיא בטילה לרוכב. והיינו, שאין לה רצון עצמי שמתנגד לרצונו של בעל המרכבה, ולכן לכל מקום שבעל המרכבה רוצה לנסוע היא בא אחריו ברצון וללא התנגדות.

והנה, על ידי עבודה פנימית ואמיתית, אפשר לזכות לכך, לזכות להיות מדי פעם בבחינת 'מרכבה'. והיינו, לעבוד אותו יתברך מתוך שלימות הרצון.

וככל שזמן הארת הרצון ארוך יותר, כך מעלתו של היהודי גדולה יותר.

אמנם, רק שלשה צדיקים זכו שכל ימי חייהם - בכל שניה ושניה - היו בבחינת מרכבה, שעבדו אותו מתוך שלימות הרצון, והם האבות הקדושים: אברהם, יצחק ויעקב. ונרחיב בזה בהמשך.

ועתה נביא שני סיפורים על ביטול הצדיקים

לרצונו יתברך (דורש טוב - מגילת אסתר

עמוד תו, בשם הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א):

מסופר, שהמשגיח של ישיבת פוניבז', רבי יחזקאל לזיונשטיין זיע"א, חש חולשה מעומס עבודתו בקודש, והחליט לצאת לחופש.

ומה החופשה שנטל:

להוסיף ביצה על מאכלו הדל בארוחת הבוקר, ולעלות על יצועו בעשר וחצי במקום באחת עשרה (וכמובן, שעת ההשכמה נשארה כרגיל).

ואדם הראשון החל בעבודתו!

ואמרו בגמרא הקדושה (סנהדרין לח:)
שהעבודה הראשונה בה עבד
האדם את בוראו היתה נתינת שמות
לכל בעלי החיים!

וזה לשון הגמרא:

אמר רבי יוחנן בר חנינא, שתים עשרה
שעות הוי היום. [ב]שעה ראשונה
(של היום הששי) - הוצבר עפרו (של אדם
הראשון). שניה - נעשה גולם. שלישית -
נמתחו אבריו. רביעית - נזרקה בו נשמה.
חמישית - עמד על רגליו. **ששית - קרא
שמות.** שביעית - נזדווגה לו חוה...

ונרחיב יותר:

אחר שברא הקב"ה את אדם הראשון
והכניסו לגן עדן, שלח את
מלאכיו שימשוהו.

פנו מלאכי השרת להקב"ה ותמיהה
בפיהם: רבון כל העולמים! "מה
אדם וַתַּדְעֵהוּ" (תהלים קמד, ג)? "אדם

לְהִבֵּל דְמָה" (שם פסוק ד)! "אֵין עַל עֶפְר
מְשָׁלוּ" (איוב מא, כה)!

אמר להם הקב"ה: 'דעו לכם, מה
שאתם כולכם מקלסים אותי
בעליונים, הוא מייחד אותי בתחתונים!
ולא עוד, האם יכולים אתם לעמוד
ולקרות שמות לכל הבריות שבראתי?

עמדו ולא יכלו!

מיד עמד אדם וקרא שמות לכל
הבריות, שנאמר: "וַיִּצְרֵהוּ
אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת
כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לְרֹאֵת
מֵה-יִקְרָא לוֹ, וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם
בְּפֶשֶׁת חַיָּה הוּא שְׁמוֹ" (בראשית ב, יט).

"ויקרא האדם שמות לכל-הבהמה
ולעוף השמים ולכל חית
השדה" (שם פסוק כ)...

לאחר שקרא האדם שמות לכל
הברואים (חוץ מהדגים) פנה
למלאכים ואמר להם: 'עכשיו אתם
מבינים את מעלתו! הוא כולל בדעתו

מעין החכמה

כזה היה מבטם של רבותינו, בידיעה שמלויים
אותם ממרום, מאותתים להם ממרום:
"אֵינִי ה' אֱלֹהֵי"ךָ מְלַמְּדֶךָ לְהוֹעִיל מְדַרְכֶּךָ
בְּדַרְכֶּךָ תֵּלֵךְ" (ישעיהו מח, יז). מִנְחָה הוּא יִתְבָּרֵךְ כָּל
אָדָם, כַּצְדִּיק כְּרַשַׁע: "טוֹב וַיִּשֶׁר ה', עַל כֵּן יוֹרָה
חֲטָאִים בְּדַרְכֶּךָ" (תהלים כה, ח).

אלא שמאותתים ממרום: מנוול, החוצה!
באת זחוח דעת, הבאת מתנה לתנא האלקי,
הושבת ישיבה על קברו, הוא מכיר לך טובה
ויאיר לך פנים - לא כך באים לרבי שמעון!
לכאן באים בשברון לב, בשפיפות קומה!...
ושב על עקבותיו, לשבר לבו ולבוא אחרת...

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - אדם הראשון מציאות מושלמת

לדוגמא: כאשר ראה אדם הראשון את היצור החוסם-צהוב בעל הרעמה, הוא השיג בדעתו את מקורו ושרשו ואת עצם מהותו, והבין שהשם האמיתי שלו זה 'אריה', אך למרות זאת, השם הזה הוא לכללות המין, לכל האריות שבעולם. ואילו בנייהם, בין האריות, אין שמות פרטיים.

מה שאין כן בבני אדם, שלמרות שגם להם יש שלשה שמות כללים, והם: אנוש, גבר, איש. וליהודים יש עוד שם,

את כל מציאות הנבראים, ולכן הוא יודע לקרוא שמות לכל הברואים, ואילו אתם לא כוללים בדעתכם אפילו מציאות של יצור אחד!... לכן לכו ושמשוהו!...⁴

ונרחיב עוד מעט...

כאמור, אדם הראשון נתן שמות לְכָל־הַבְּהֵמָה וְלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל כִּי־תִיַּת הַשָּׂדֶה, אך הנתנית שמות היתה לכללות המין ולא לפרטים.

מעין החכמה

עוף, אין ירקות, אין מאוס בבית להכין בעבור צרכי שבת...

מה יעשה אדם זה!! בבית אשתו כנגדו, הילדים רעבים לפת לחם, השבת קרבה ובאה, תדמיתו העצמית מרוסקת לגמרי, והשעון זו במהירות הבזק, והוא צריך להתעטר בתפילין ולהתעטף בטלית ולהתפלל, והעולם חרב ונחרב לפניו...

יוצא שכל אחד דואג על הרוחניות שלו: למה באת מאוחר?... למה אינך מתחיל להתפלל?... למה אינך מניח תפילין?...

והנה עוד אחד ניגש והערה בפיו... התפרץ אותו יהודי בבכי ואמר: במקום לדאוג לרוחניות שלי, אולי תדאג לגשמיות שלי - לחלות, ליון, ולצרכי שבת...

ונמצא, שההערות האלו שמטרתם היתה להיעיר את הזולת, הביאו רק נזק, וריסקו עוד יותר את תדמיתו העצמית המרוסקת...

4. והנה, בוודאי שמעלתו של אדם הראשון היתה עצומה ונשגבה, אך, הגם שאנו התרחקנו מהמעלה הזו - מהמעלה לכלול בדעתנו את מציאות הזולת, אך לפחות שלא נתרחק כל כך, וננסה לדעת איך לעזור לזולת...

ובענין זה סיפר הגה"ק רבי אליעזר שלמה שיק זיע"א (אשר נחל, כרך מח - עמוד קג), וז"ל:

אחד מהחסידים שהיה עני מרוד מאוד. הגיע לבית הכנסת והתיישב על אחד הספסלים, היה זה ביום ששי, ואין פרוטה בכיסו לקנות לצרכי שבת, עדיין לא התפלל, והוא יושב וחושב וחולם...

ניגש אליו אחד ואמר לו: נו, מדוע אינך מתפלל?! נו, למה לא באת למנין!... אחריו ניגש אליו עוד אדם, ועוד אחד...

כל אחד עם ה'דקירה' שלו, וכולם מכוונים 'לשם שמים', ואדם זה נשפך לבו כמים, יש לו שבעה ילדים, כבר עשר בבוקר, אשתו צווחה וצעקה שאין חלות, אין דגים, אין

והוא 'אדם'.⁵ בכל זאת הם לא נקראים על שם כללות המין, אלא לכל אדם ואדם יש שם משלו, שם, שבדרך כלל, הוא מקבל מהוריו...

העש"ן מתעבה

השעות בגן עדן חלפו במהירות, והאדם התקדם במהירות לעבר התכלית, 'להכשיר את העולם לגילוי אלקותו יתברך', ובצד עמד הנחש וחרק שינים...

בסופו של דבר, הוא הצליח להחטיא את האדם, והאדם אכל מעץ הדעת, והחטא הזה גרם לכך שכל מציאות העש"ן התעבתה...

העולם נהיה עבה, חומרי וגס. **חושך** רוחני אפף את בני האדם, והם הסתובבו בתוך ממדי המקום והזמן, כאשר כל רצונם הוא רק לעוד קמצוץ של תאוות ותשוקות אפלות...

העולם נהיה עבה, חומרי וגס. **חושך** רוחני אפף את בני האדם, והם הסתובבו בתוך ממדי המקום והזמן, כאשר כל רצונם הוא רק לעוד קמצוץ של תאוות ותשוקות אפלות...

האבות הראשונים תיקנו את העש"ן...

כאשר נולד אברהם אבינו החל מהלך תיקון הממדים. אברהם החל, ויצחק ויעקב המשיכו... **וכתב** הגאון הרב מאיר אריה רייז שליט"א, וזתו"ד:⁶ **הנה** לכשנתבונן נראה שהאבות תיקנו את שלשת בחינות עש"ן, כל אחד

מעין החכמה

5. בגמרא הקדושה אמרו (בבא מציעא ק"ד): 'אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם'.

6. אורי וישעי - אגרות ומכתבי תורה (חלק ב - עמוד תקט), וראה שם שהאריך מאוד בענין זה.

פרשת ויקהל פקודי - האבות הראשונים תיקנו את העשׂוֹן

בארץ, וכך נאמר: "וַיִּקַּם הַשֹּׁדֵד וְהַמְעַרְהוּ אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם" (שם כג, כ) ... ופירש רש"י: 'תקומה היתה לו' (ועיין ברמב"ן מה שהאריך בזה).

יצחק אבינו תיקן בחינת 'שנה'. כבר בבשורת לידתו, עוד קודם שנולד, נאמר: "לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֶרֶת" (שם יז, כא) ...

ולאחר מכן נאמר: "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהֵיחָל וַיִּמְצָא בְּשָׁנָה הַהִיא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' (שם כו, יב).

יעקב אבינו תיקן בחינת 'נפש'. והוא שנאמר בו: "וַיְהִי כָל־נַפְשׁ יִצְחָק יָרָד יַעֲקֹב שְׁבַע־עִים נֶפֶשׁ" (שמות א, ה) ... והוא זכה למעלת נפשו של אדם הראשון וכמו שאמרו בגמרא הקדושה (בבא בתרא נח.): 'שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון' ...

אך למרות שלכל אחד מהאבות הקדושים היה חלק גדול בתיקון העולם, יעקב אבינו זכה לתקן את התיקון המכריע! הוא זכה לתקן את מימד הנפש!⁷

בבחינתו. אברהם - בחינת 'עולם', שהוא מקום וארץ. יצחק - בחינת 'שנה', שהוא זמן ומועד. יעקב - בחינת 'נפש', שהוא אדם ונשמה.

אברהם אבינו, כאמור תיקן בחינת 'עולם'. הוא הראשון לו ניתנה הארץ בברית, ותחילת הדיבור אליו המוזכר בפסוק הוא: "לְךָ־לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמְוֹלְדֹתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ" (בראשית יב, א).

ולאחר מכן: "קוּם הַתְּהַלֵּךְ בְּאֶרֶץ לְאֶרְפָּה וַיִּלְחָבָהּ כִּי לָךְ אֶתְנַנָּה" (שם יג, ז).

וגם הגזירה שנגזרה על בניו מתייחס לארץ: "כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם" (שם טו, יג).

גם בנסיון העקידה נאמר לו: "וְלֹךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמִּצְרַיִם" (שם כב, ב), ולאחר שהסתיים נאמר: "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה" (שם פסוק יד) ...

בעקבות העקידה הסתלקה שרה, ואברהם קנה חלקת שדה

מעין החכמה

7. ונוסיף פנינה:

ובט"ו בניסן שנת 2447 לבריאת העולם הגיע לחורב, ושם, למולו, ראה סנה עולה בלהבות אש אדומות, ובכל זאת "וַחֲסָנָה אֵינֶנּוּ אֶכְלָ" (שמות ג, ה) ...

הוא מתקרב לסנה והקב"ה מתגלה אליו ומטיל עליו שליחות לגאול את ישראל ממצרים.

כתב הגה"ק רבי ישעיהו נפתלי מדינוב זיע"א (הנתן אמרי שפר - דף מג ע"א), וזתו"ד:

כידוע, אחר שברח משה רבינו מפרעה מלך מצרים, הוא הגיע למדין, ושם הוא התבודד במדברות.

וברשותכם נרחיב: בו, בתוכו, ומעתה הם יצאו רק ממנו

ומיוצאי חלציו עד סוף כל הדורות...

והוא פעל גם שמעתה יקראו להם: 'נשמות ישראל'. ולנשמות הריקות

והחלולות: נשמות הגויים!...⁸

ומכיון שנוצרו שתי מערכות מסודרות,

מערכת נפשות קדושות, ומערכת

נפשות ריקות, התאפשר שוב להכשיר את

העולם לגילוי אלקותו יתברך...

מעט חטאו של אדם הראשון ועד

תקופתו של יעקב, היו כל

ה'נפשות' מעורבות מטוב ורע (וליתר

דיוק ראה הערה 7), ומכיון שכך לא היה

משמעות למימד הנפש, שהרי איך

אפשר 'לבנות' על יסודות רעועים...

והנה, יעקב אבינו מכח עבודתו הנוראה,

פעל שכל הנפשות הטובות יתרכזו

תיקון העש"ן במעמד הר סיני

מצרים. ושם, על ידי הצער והיסורין,

הכאב והקושי, הם הזדככו והטהרו...

אך כדי שהמהלך יושלם, הוצרכו עוד

קצת זיכוך, ובני יעקב נשאבו לגלות

מעין החכמה

כי הצדיקים עושים בחינת מקום, כי ברוב

קדושתם פועלים להמשיך מקומו של

עולם בכל מקום עומד ומצבם, כי המה

בחינת משכן וכסא להשראת כבודו יתברך...

8. וזה לשון רבינו חיים בן עטר, אור

החיים הקדוש, זיע"א (דברים לב,

ה): **יש לך לדעת כי כל מעשה ה' עשה זה**

לעומת זה, טוב ורע, וכל נפשות שבנבראים

נטעם ה' מב' אילנות, אילן אחד טוב ואחד

רע, אילן הטוב הוא אדם הראשון, אילן

הרע הוא ס"מ אדם בליעל.

ובתוך דברי השליחות, נאמר כך: **וַיֹּאמֶר אֶל**

תִּקְרַב הָלֶם, שֶׁל נְעֻלֶיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ, פִּי הַמָּקוֹם

אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו, אֲדַמָּת קִדְשׁ הוּא" (שם ג, ה).

והנה מפשט הפסוק מובן שהסיבה שמה

רבינו צריך להסיר את נעליו מעל

רגליו כי הוא עומד על מקום שהוא קדוש.

והנה רש"י פירש את הפסוק כך: **אֲדַמָּת**

קִדְשׁ - המקום.

והנה, לכאורה הוא לא הוסיף בפירושו כלום.

ושמעתי מאבי 'הבני יששכר' שכך הם פירושו

דברי רש"י: **'בהתגלות הראשונה**

שהתגלה הקב"ה למשה רבינו רצה לגלות לו

את עוצם מעלתו, וכך גילה לו: 'משה, דע לך

את חשיבותך, בעצם הדבר שאתה עומד על

המקום הזה הוא נעשה לאדמת קודש!

פרשת ויקהל פקודי - תיקון העש"ן במעמד הר סיני

זה לשון השל"ה הקדוש (פרשת ויקרא, תורה אור - אות א): בשעת מעמד הר סיני פסקה זוהמת הנחש, והיה ראוי להיות מוחזר העטרה ליושנה, וסימנך: "וְהָרַסְנוּ עִשָּׂוִי" (שמות יט, יח), ראשי תיבות: עולם שנה נפש...⁹

והשמות הפרטיים של עם ישראל קיבלו משמעות...

וכעבור 210 שנה של שהייה בגלות מצרים, בט"ו בניסן, יצאו עם ישראל ממצרים.

וכעבור 50 יום בלבד, ב' בסיון שנת 2248 לבריאת העולם, זכו עם ישראל לקבל את התורה הקדושה במעמד הר סיני.

באותה שעה הזדככה כל המציאות, והעולם הגיע לתיקונו!

מעין החכמה

באחד הימים שב מברלין וְשֶׁם פעמיו לממל כדי לחזק את מערך שיעורי התורה שהקים. פנה לאכסנייתו הקבועה אצל יהודי נאמן, שומר תורה ומצוות, שניתן לסמוך על כשרות מטבח. בבואו, נרעש. בעל האכסניא קידם את פניו ללא כיפה לראשו...

כשראה את פני הרב בפתח ביתו, חוורו פניו. מלמל דבר מה בלתי נהיר, ומיהר לחדרו. כעבור רגע קט שב והופיע, וכיפתו לראשו. 'יכנס כבוד הרב', אמר במבוכה.

'איני יודע' - השיב הרב - 'האם הגעת למקום הנכון?'

'כן. כן. בוודאי! כלומר... הכשרות נשמרת במלואה!'

נטל הרב את ידיו בשתי ידיו, הביט לתוך עיניו, באהבה רבה, ואמר בְּרָךְ: 'אנא, ספר לי, מה אירע? איך נפלת טרף לתעמולת הכפירה?'

'אספר לכבוד הרב' - אמר הלה. 'לפני ימים אחדים התארח כאן אפיקורוס אחד, כופר בכל. כשראה את הליכות הבית, את ההקפדה על שמירת התורה ומצוותיה,

9. במעמד הר סיני זכו עם ישראל לראות את הוי"ה עין בעין, ומאז הושרשה האמונה בלבבות...

ובענין זה הובא מעשה בספר מעיין המועד - הגדה של פסח (עמוד קט) לגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א, וז"ל:

בגרמניה - לפני למעלה ממאה ושמונים שנה - החלה להתגלות בלבבות רגש חשוך ואפל, רגש של שפלות בפני כחות הטומאה.

לפתע, יהודים טובים החלו להרגיש שפלים ונבזים בפני שכניהם הגויים (השכנים שכעבור עשרות שנים הקימו, בצהלה, מחנות השמדה, והרגו באכזריות סדיסטית...), והשפלות הזו גרמה להם לפרוק עול.

אחד מגאוני אותו הדור, מייסד תנועת המוסר, הגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א, נחלץ לעזרה. עזב את ביתו מדרשו ותלמידיו שבקובנא הליטאית ועבר לגרמניה, לפעול בה לחיזוק הדת. הוא שהה לסירוגין בקניגסברג ובממל, בברלין ובפריז. אָרְגַן חוגי תלמוד תורה לפורקי העול, ודרש לפני המונים. דוגמא חיה למסירות אין קץ למען כבוד שמים.

פרשת ויקהל פקודי - תיקון העש"ן במעמד הר סיני

'כן', צהלה, 'הגעתי למקום הראשון בתחרות הנגינה'.

הרב משך בכתופיו: 'מנין לי לדעת? הנה, יש כאן פסנתר - נגני, ואדע אם ראויה את לציון לשבח!...'.

עינה ירו זיקי אש. פיה נחשק, כתפיה הורמו בהתרסה.

'חוששני', אמר הרב, 'שבתך מפגינה חוסר נימוס'...

האב הגאה נבוך. 'אכן', שאל את בתו, 'מדוע לא תפרטי על הפסנתר, ותוכיחי לרב שראויה את לתעודה המצויינת?'

'אני מבקשת סליחה', אמרה העלמה באיפוק, וכפור נושב מדבריה. 'אבל חוששתי, שלא אני היא הלוקה בחוסר נימוס'...

'כיצד את מַעְזָה' - מלמל האב בחרדה.

'אני המעזה?!' התקוממה הנערה. 'לשם מה נתנו בידי תעודה, האם כדי שכל אחד יטיל בה ספק, ויורה לי לגשת לפסנתר ולהוכיח את נכונותה? ואני, כפתייה, אַעֲנֶה לכל אתגר, ואגש אל הפסנתר להשמיע יצירה?... ראה נא מי הנפיק את התעודה, ומי חתום עליה, דומני שראויים הם שיסמכו עליהם! לשם כך נתנה לי, כדי שלא אצטרך להוכיח עצמי בכל עת!'

'יתכן שדבריה בוטים', התנצל האב, 'אבל דומני שצודקת היא בטיעונייה'.

חיוך האיר את פני הרב: 'אכן כן, גם אני סבור כך! יתר על כן, צפיתי לסירובה!...'.

עיני בעל האכסניא התעגלו בתמהון, והרב הסביר: 'תבין, אם אתה מזדהה עם תשובת בתך, הרי יתפזר הערפל ממוחך!...'.

מילא פיו שחוק, ופתח בדברי לעג וקלס. מיד אמרתי לו: או שתשתוק או שתעוץ מפה!...

'והוא' - המשיך האיש וסיפר - 'לא התרגש כלל מן האיום. הוא קרא למשרת וביקש ממנו שיקנה נקניק מבשר חזיר. ואחר שקיבל את החזיר, עמד כאן, באמצע הטרקלין, והכריז: 'הריני לבחון אם יש השגחה אלקית! הרי בורא עולם אוסר לאכול חזיר, ובכל זאת אני אוכל עכשיו! והאכילה הזו תהווה בדיקה - אם הוא קיים, הוא יעניש אותי, ואני אחנק באכילה ואתפגר... ואם לא, אם אשאר חי, אז זה סימן שאין דבר כזה שכר ועונש!...'.

'מה אַמַר לרבי' - המשיך האיש וסיפר - 'הוא אכל, ומצמץ בשפתיו בהנאה, וכלום לא קרה...'

מאותו יום התהלך כגבור בשדה המערכה, ומאז - מה אַמַר לך, רבי, ערפל ממלא את מוחי. אמונתי התרופפה!...'.

הוא הביט ברב במבט מיוסר ומעונה. באמת ובתמים ציפה שהרב יפזר את הערפל. שירים את ידו וַיִּשְׁמַע הרעם בגלגל, יוכיח את מציאות ההשגחה...'

בעודו מביט כך, בעינים כמהות - השתנה מבע פניו, וחיוך קורן האירס. בעד הדלת נכנסה בתו העלמה, משוש חייו. 'אבא, אבא', קראה, 'קיבלנו תעודות!'

'הבה ואראה', אמר האב. הביט בתעודה, ופניו קרנו שבעתים. 'אכן', קרא, 'זו נחת אמיתית - יראה נא כבוד הרב!'

נטל הרב את התעודה: 'טוב מאוד! בכל המקצועות, 'ציון לשבח' בחשבון ובנגינה. נגינה - בפסנתר?! שאל.

פרשת ויקהל פקודי - מה תעשה לשמך הגדול

שלמה המלך בא ללמדנו ששמו של אדם הוא טוב, רק כאשר הוא נובע מכח התורה הנקראת 'שְׁמֵן טוֹב'...
וכאן נעצור לרגע...

ועל אותו המאורע אמר שלמה המלך: "טוב שֵׁם מְשֻׁמָּן טוֹב" (קהלת ז, א),
ופירש הגה"ק רבי חנוך זונדל זיע"א,
וזת"ד:¹⁰

מה תעשה לשמך הגדול

וכן מפרש התרגום שם (והובא גם ברש"י שם) שחומת יריחו היתה נעולה בשערי ובריחי ברזל ונחושת חזקים עד מאוד, ומוסיפים חז"ל (ברכות נד:): שנוסף על כך שהחומה היתה גבוהה מאוד, גם רוחבה של החומה היה זהה לגובהה, באופן שלא היה ניתן כלל לבקוע את

בספר יהושע (פרק ו) מסופר שבבוא עם ישראל עם יהושע בן נון לגבול ארץ ישראל, העיר הראשונה שהיה עליהם לכבוש כדי להיכנס לארץ ישראל היתה העיר יריחו, אלא שעיר זו היתה מוקפת חומה בצורה וחזקה עד מאוד, כמו שנאמר: "וְיָרִיחוֹ סִגְרָת וּמִסְגְּרָת" (שם פסוק א).

מעין החכמה

מעתה, כלום יש הגיון בכך, שעקב דבריו של כל 'חסר שכל ודעה (חסר בכמויות...)' שיאמר שאינו מאמין, ישנה הבורא את סדרי בראשית והליכות הטבע, כדי להוכיח לו שיש דין ויש דיין? ולא עוד, אלא שאין לדבר סוף: כל יום יבוא אחר, זה יאמר שאם יש עונש - יחנק במאכל הטריפה, וזה יתריס שאם יש השגחה - יפול מסוסו בשבת... הלא תבין שתשובת הבורא אחת היא: מי שרוצה להיווכח, יביט ב'תעודה'. זו הרי אושרה לעיני כל העולם!

מאז, לא סרה הכיפה מראשו של בעל האכסניא.

ובדרך אגב: האם הופעתה של הנערה באותו רגע עם התעודה בידה - לא היתה בגדר הוכחה והשגחה פרטית?!

וכשראה שהוא עדיין שבוי בין קורי הערפל, פתח והסביר: 'דע לך, הקב"ה מהוה ומחיה את הבריאה כולה, והוא צופה ומביט על הברואים, ונותן שכר טוב ליראיו ומעניש לרשעים...

אותו שוטה, אותו כופר שעמד כאן והתגרה בכיכול בהשגחה, הוא חסר דעה, שכן הוא דרש שהבורא ירקוד בכיכול לפי חלילו, ויחולל נס לפי הזמנתו.

והקב"ה התעלם ממנו - כמו שבתך התעלמה מדרישתי. שכן יש בידנו 'תעודה' חתומה על נכונות ההשגחה ופעולת השכר והעונש. וזו התורה, שכתבו בה נסי יציאת מצרים ומתן תורה - בדור שְׁחֹה את הדברים, ושהיה עד להם! ככתוב: "כָּל־אִשְׁרָאֵל עָשָׂה אֶת־כֶּסֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם" (דברים א, ט)...

ואיש לא הכחיש, איש לא התקומם, שהרי כולם ראו עין בעין, כולם היו עדים!

10. בהקדמת ספרו עץ יוסף (על העין יעקב).

פרשת ויקהל פקודי - מה תעשה לשמך הגדול

ושם קרה אסון: "ויכּוּ מֵהֶם אֲנָשֵׁי הָעַי כְּשִׁלְשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ וַיִּרְדְּפוּם לִפְנֵי הַשַּׁעַר עַד הַשְּׂבָרִים וַיָּכּוּם בַּמִּרְדָּד וַיִּמָּס לִבָּב הָעָם וַיְהִי לְמִים" (שם פסוק ה)...

ובתגובה לכך נאמר:

"ויקרא יהושע שמלתיו ויפל על פניו ארצה... ויאמר יהושע אהה אֲדֹנָי אֱלֹהִים לְמָה הֲעִבַרְתָּ הָעֵבֶר לְאֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־הַיַּרְדֵּן לְתַת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֲמָרִי לְהֶאֱבִידֵנוּ וְלוֹ הוֹאֲלָנוּ וַנִּשָּׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. בִּי אֲדֹנָי מָה אֵמַר אַחֲרַי אֲשֶׁר הִפָּךְ יִשְׂרָאֵל עֲרָף לִפְנֵי אֵיבָיו. וַיִּשְׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִי וְכָל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וַנִּסְבּוּ עָלֵינוּ וְהִכְרִיתוּ אֶת־שִׁמְנוּ מִן הָאָרֶץ וּמָה־תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל" (שם פסוקים ו-ט)...

והנה מהמילים האחרונות: 'ומה-תעשה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל' משמע שאם חלילה יקרה נזק לעם ישראל זה יגרום נזק לשמו יתברך, וצריך להבין מה הקשר? מה הקשר בין שמנו לשמו יתברך?

נו - בטח אתם חושבים - הוא חושב שאנחנו לא יודעים ירושלמי, שהוא מקשה לנו את קושיית הירושלמי.

אז בפני מי שיודע שזו קושיית הירושלמי נתנצל, ולמי שלא יודע שימשיך ויקרא...

וזה לשון הירושלמי (תענית פ"ב ה"ו, עם פירוש שוטנשטין):

החומה או להפילה. ובספרי פנימיות התורה גם הוסיפו שהיתה החומה מוקפת בכחות טומאה קשים ביותר...

לשם כך ציוה הקב"ה את יהושע ועם ישראל להקיף את העיר במשך ששה ימים, בכל יום הקפה אחת, ועמם יקחו את ארון ברית ה', ולפני הארון יצעדו בהקפה שבעה כהנים שבידיהם שבעה שופרות. וביום השביעי יקיפו את העיר שבע פעמים והכהנים יתקעו בשופרות, וכל העם יריעו בשופרות תרועה גדולה, ואז ה' יעשה להם נס עצום...

וכך הם עשו.

וכשהגיע היום השביעי, לפני שהחלו בהקפות סביב העיר, אסף יהושע את העם והודיע: 'החומות תיכף יפלו והעיר תכבש תחתינו, והריני מודיע שהעיר וכל אשר בה הרי היא חרם לה...'. **בין** השומעים היה יהודי ושמו עֶכָן בֶּן־פְּרָמִי בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־זַרְחַת...

אך כשהגיע הנסיון והוא עמד מול הזהב הנוצץ, הוא לא עמד בנסיון, והוא לקח משלל העיר - "אֲדָרְתַּ שְׁנַעַר אַחַת טוֹבָה, וּמְאֲתִים שְׁקָלִים כֶּסֶף, וּלְשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ" (יהושע ז, כא)...

יהושע לא ידע על עווננו של עכן, ולכן לאחר שנכבשה יריחו הוא המשיך במהלך הטיהור, וניגש לטהר את הָעַי...

פרשת ויקהל פקודי - הוציא העגל את ראשו

אלא, הרי אני משתף שמי הגדול בהם ועל ידי זה הן חיים - מתקיימים לעולם!

וזה שטען יהושע להקב"ה, הרי שמך משותף בשמנו, ואם חלילה יתבטלו עם ישראל, אז חלילה כאילו גם שמך הגדול יתבטל...

והקב"ה קיבל את הטענה ואמר לו: "קם לך למה זה אַתָּה נִפְּל עַל פְּנֵיךָ" (שם פסוק י), ופירש הירושלמי: המילה 'קם' כתובה חסרה וא"ו, ואפשר לקרוא את הכתוב כאילו נאמר 'קם לך', והיינו שהטענה שטענת התקבלה...

'רגע! עכשיו אני מבין למה החומש הזה נקרא חומש שְׁמוֹת!'

'כי בחומש הזה, על ידי השעבוד¹¹ והגאולה ומתן תורה, זכינו לתכלית! זכינו לכך ששיתף הקדוש ברוך הוא שמו הגדול בישראל!'...

ועכשיו נחזור חזרה להר סיני...

'רבן שמעון בן לקיש אומר בשם רבי ינאי, שיתף הקדוש ברוך הוא שמו הגדול בישראל, שהרי בשם ישראל נמצא השם הקדוש 'אל'. הרי זה דומה למלך שהיה לו מפתח של פלמנטרין קטנה - מפתח קטן של תיבה ששומרים בה חפצים חשובים.

אמר המלך לעצמו: אם אני מניחה (את המפתח) כמות שהיא, אם יאבד המפתח, אבידה היא - הרי הוא יהיה אבוד ממני מחמת קטנותו, שאין מי שישגיח בו להגביהו ולהחזירו לי.

אלא, הריני עושה לה שלשלת, שאם אבדה - כדי שאם המפתח יאבד, השלשלת הקשורה בו, תהא מוכחת עליה - תראה את מקום המפתח, וכך ימצאו אותו ויחזירהו לי.

כך אמר הקדוש ברוך הוא, אם מניח אני את ישראל כמות שהם, נבלעין הן בין האומות מחמת שהם עם קטן,

הוציא העגל את ראשו

במחנה ישראל נותרו להמתין, אך לא לזמן רב...

מעמד הר סיני הסתיים, ומשה רבינו עלה להוריד את התורה...

מעין החכמה

"ואלה שמות" (שמות א, א) - אלה הנזכרים בכאן היו ראויים להיודע בשם, כי כל אחד מהם ראוי להיות נחשב איש על שמו המורה על צורתו האישית...

11. וזו היתה מטרת השעבוד, ולכן הפרשה הראשונה בחומש שְׁמוֹת, העוסקת בשעבוד, נקראת פרשת שְׁמוֹת! וזה לשון רבינו עובדיה ספורנו:

וסופו של דבר ידוע: נוצר עגל מזהב.¹²
 וחטא העגל פגם שוב בעשׂיין!

זהו לשונו של הגה"ק רבי משה טויב
 זיע"א:¹³ והנה ידוע מספר יצירה
 שיש בחינת עולם שנה נפש, ובחטא
 העגל נפגמו שלשתן...

כי בעיקר נפגמו נפשות ישראל
 ומחמתם גם בחינת עולם, כי
 בריאת העולם היה בשביל ישראל, וגם
 בחינת שנה נפגם, כי בכל אותם ה-40

רק ארבעים יום חלפו מעת העליה,
 ובמחנה ישראל כבר החלה
 להתפשט אוירה חדשה... ניצוצי לחץ
 נראו על פני האנשים...

קבוצות קבוצות של גרים (והיינו
 מאותם ערב רב) שעלו עם
 בני ישראל ממצרים, התאספו במחנה
 ודרשו לייצר אלהים חדשים, אלהים
 שעליהם נאמר: "חַדָּשִׁים מִקֶּרֶב בָּאוּ"
 (דברים לב, יז)...

מעין החכמה

בתחילה נחרדו מאי הגעתו של משה, ואז,
 בבת אחת נפלה על ראשם
 הידיעה הנוראה שמשה רבינו מת. ואז, קמו
 הריקים שבהם והפעילו עליהם לחץ
 שחיבים **מנהיג עכשיו!** ולא משנה מה
 המחיר, עכשיו צריכים מנהיג!

ובנוסף לכך הכסף שהוציאו ממצרים
 הטמאה, החל לשלוח חיצו
 טומאתו ללבותם, וכמו שאמרו חז"ל
 הקדושים (ברכות לב): "יָדֵי זָהָב" (דברים א, א)
 - כסף וזהב שהשפעת להם עד שאמרו די -
 גרם להם לעשות את העגל.

ובנוסף לכך לא היו ערוכים לקראת מאבק
 כבד כמו שהיה דרוש להתעצמות
 עם הערב רב ולא עצרו כח לעמוד נגדם.

אולם אחרי כל ההצדקות אומר הירושלמי הנ"ל,
שרכות האופי הוא הגורם, שהרי כולם היו
 יכולים להימנע כמו שעשו שבט לוי, **אלא שלא היו**
חזקים בדעתם מספיק... עיי"ש באורך.

13. חקל תפוחין (פרשת ויקהל - עמוד רס).

12. בתלמוד ירושלמי (שקלים פ"א ה"א)
 אמרו: אמר רבי אבא בר
 אחא, אין את יכול לעמוד על אופיה של אומה
 זו נתבעין לעגל ונותנין, נתבעין למשכן ונותנין.

וביאר הגה"צ רבי אברהם יפה"ן ראש ישיבת
 נובהרדוק (חתנו של הסבא מנובהרדוק)
 בספרו המוסר והדעת (פרשת כי תשא - עמוד ק),
 וזו"ת ד: **חטא העגל נבע מרכות האופי שלא**
נקטו עמדה חזקה לעמוד בתוקף על דעתם
אלא הרשו לעצמם להיסחב אחרי הערב רב.

שהרי בוודאי לא נחשדו ישראל לעשות
 לעצמם עבודה זרה בידים, אבל סוף
 כל סוף הדרישה להקים מנהיג במקום משה
 היתה ביוזמת הגרועים שבהם, **והם אשר**
הקימו את כל הבהלה שתיכף ומיד מוכרחים
מנהיג אחר, והקהל הסכימו בצורה פזיזה
 לדרישותיהם, והתוצאות העגומות היו
 שהפזיזות הולידה תקלה גדולה...

בצירוף כמה לחצים שפעלו בבת אחת
נעשה הנסיון כה גדול עד שלא
 הצליחו לעמוד בו.

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - התיקון - ועשו לי משכן

ופירש הגאון הרב פינחס פרידמן שליט"א, וז"ל: 14

בתיקוני הזוהר הנ"ל מבואר כי הערב רב נתכוונו להפריד בין הקב"ה לכנסת ישראל, שהם בבחינת שש ושבע.

כי הקב"ה ברוב גדולתו מתלבש להנהיג את העולם בשש מדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ואילו כנסת ישראל שורש נשמתם הוא ממדה השביעית - מלכות, כי הם ממליכים את הקב"ה בעסק התורה וקיום המצוות.

נמצא כי היחוד בין הקב"ה לכנסת ישראל הוא בבחינת היחוד בין שש לשבע. והערב רב ביקשו לעשות פירוד בין הקב"ה לכנסת ישראל, לכן החטיאו את ישראל בעגל, שהוא עבודה זרה, דוקא בין שעה שש לשבע...

והאמת, הם הצליחו! והאותיות ו"ה (מהשם הוי"ה) הופרדו...

יום שהיו מעמד הר סיני ועד חטא העגל, היה לישראל בחינת נשמה יתירה בכל יום, ואחר החטא ניטל מהם ונשאר רק בשבת, ואם כן נפגם גם בבחינת שנה כי בימי חול ויום טוב אין נשמה יתירה...

ומעתה הוצרך העולם לתיקון שוב...

עד כאן הכל נראה מוכר. הגרים שהצטרפו לעם ישראל ביציאת מצרים, התגעגעו לפסילים שהיו להם במצרים, ולכן הם עשו את העגל!

אך בזוהר הקדוש גללו את המסוה מעל פניהם וגילו את כוונתם. וכך מובא בזוהר הקדוש (תיקוני הזוהר, תיקון יג - דף כח ע"ב):

'בגין' דערב רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה, כמה דאת אמר: **וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה** (שמות לב, א), ואוקמוהו בשש, באילין שיתן שעתינן עבדו ית עגלא, ואפרישו בין ו"ה דאינון שש לשבע...

התיקון - ועשו לי משכן

ואז, כעבור ארבעים יום, התרצה הקב"ה למחול לישראל, ואמר למשה לרדת מן ההר ולפסול מאבן הסנפרינון לוחות חדשים ולעלות עמהם שוב להר.

לאחר שעשו עם ישראל את העגל, עלה משה שוב להר סיני כדי להתחנן לפני ה' שימחל לעם ישראל על חטא קשה זה, ושהה בהר שוב במשך ארבעים יום.

מעין החכמה

14. **שבילי** פינחס (שנת תשע"ג - עמוד שפ).

ומצאנו בזוהר הקדוש (תזריע דף נ ע"א) שגילה לנו כיצד, וכך הוא כתב (בתרגום ללשון הקודש):

בוא וראה, בפרשה שלנו נאמר: "וְכָל-הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן אֶתְנֶה בְּחֻמָּה טוֹו אֶת-הָעֵצִים" (שמות לה, כו), וצריך לדעת מה היתה חכמתן?

והתשובה: שבשעה שעשו את מלאכת המשכן, היו אומרות: 'זה אנו עושות למשכן', 'את זה אנו עושות לפרוכת...'.

וכן היו אומרים כל אותם האומנים שעשו את מלאכת המשכן, כדי שתשרה הקדושה על ידיהם, ועל ידי זה נתקדשה המלאכה ההיא, וכשנשלמה המלאכה ונסדרה על מקומה, כבר קדמה הקדושה לשרות עליה, כי הדיבור פועל בסגולה להמשיך כח הקדושה על הדבר שהיו עוסקים בו...

ונמצא שעל ידי הדיבור הצליחו לייחד "ה בוי"ה..."

ובא' אלול, עלה משה שוב להר סיני עם הלוחות השניים ושהה בהר עוד ארבעים יום עד יום הכיפורים, וביום זה נתרצה הקב"ה לישראל על חטא העגל בשמחה, ואמר למשה: 'סלחתי כדברך', ולכן נקבע יום הכיפורים ליום של מחילה וסליחה וכפרה לדורי דורות.

והקב"ה המשיך ואמר למשה: שכינתי לא תתגלה כפי שהתגלתה במעמד הר סיני, אלא בנו לי משכן, ובתוך המשכן אגלה אורי, ומשם יתפשט על פני הארץ...

ולמחרת יום כיפורים, ביי"א בתשרי, נאמר: "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת-כָּל-עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות לה, א), ובהתקהלות זאת ציוה את עם ישראל על עשיית המשכן.

וכתב הגה"ק רבי משה סופר זיע"א,¹⁵ שהמשכן היה התיקון לפירוד שנוצר בחטא העגל, על ידי בניית המשכן הם יחדו את האותיות י"ה בו"ה...

אתם בטח שואלים את עצמכם, איך הם עשו את זה? איך אפשר לייחד את שמות הקודש?

ההכנה למצוות בבחינת הדיבור

הגם שרובו עדיין בכתב יד - והקב"ה יזכה אותנו להדפיסו - חלקו כבר הודפס, ובתחילת חלק ב' כתבנו כך:

הקב"ה ברוב רחמיו זיכה אותנו לכתוב סדרת ספרים על סדר השולחן ערוך, ספר הנקרא חלב הארץ, והנה,

מעין החכמה

ופירש הרב יד רמ"ה (על אתר) שקורא שם בן ארבע אותיות ככתבו, דהיינו יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

ועל כן יש להיזהר שכאשר אומר לשם יחוד קודם קיום כל מצוה לומר לייחדא שם אות יו"ד ואת ה"א באות וא"ו ואת ה"א, באופן שיש תיבה המפסיקה בין כל אות מהאותיות של שם ה' לרעותה...

וכתבו רבותינו המקובלים עליהם השלום שיש מעלה גדולה לקשר את המצוה שעוסק בה בשרשה שבתורה הקדושה, וזאת על ידי שיקרא בפה מלא את הפסוקים בתורה השייכים לאותה המצוה קודם עשותה, כגון קודם הנחת תפילין יאמר לשם יחוד וכו' הרניני בא לקיים מצות הנחת תפילין וכו' וכמו שכתוב בתורה הקדושה: "וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך" (דברים ו, ח), שבזה קושר המצוה אל שרשה שבתורה הקדושה וגורם לשלימות בחינת הדיבור שבאותה מצוה.

ומטעם זה נהגו חסידים ואנשי מעשה קודם שניגשים לעשות המצוה קוראים במאמרי הזוהר הקדוש או בדברי רבותינו הקדושים שבגמרא, ובמדרש, המדברים בענין אותה המצוה, וזאת כדי להחדיר אל לבם את ציוויו יתברך אשר קידשנו במצוותיו וציוונו לעשות המצוה, ולעשותן לשם מי שציוונו על אותה המצוה, ולהשלים את המצוה בבחינת הדיבור שבה.

לימדונו רבותינו הקדושים שכל מצוה ממצוות התורה הקדושה צריכה הכנה נאותה קודם עשותה את אותה המצוה, וההכנה צריכה להיות במחשבה דיבור ומעשה (שהם ג' כלים לקיום כל מצוה ומצוה)...

ועתה נתרכז בהכנה למצוות בבחינת הדיבור:

כתבו רבותינו הקדושים שקודם כל לימוד תורה ותפילה וכן קודם קיום כל מצוה ומצוה טוב הדבר שיהרהר בתשובה שלימה, ואחר כך יאמר: **לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו, לייחדא שם אות יו"ד ואת ה"א באות וא"ו ואת ה"א ביחודא שלים בשם כל ישראל: "ויהי נועם אדניי אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו"** (תהלים ז, יז). וטוב שיאמר פסוק זה ב' פעמים. והנהגה זו שייכת בכל אדם מישראל ומועילה מאוד להשיג שלימות הכוונה.

וכתבו רבותינו הפוסקים שיש להיזהר מאוד בענין זה שלא להיכשל באיסור הוגה את ה' באותיותיו, והיינו שלא יהיה בכלל מה שאמרו בגמרא הקדושה (סנהדרין ז.): ואלו שאין להם חלק לעולם הבא וכו' אבא שאול אומר: אף ההוגה את השם באותיותיו.

ונכון שינהיג אדם עצמו לומר בפיו קודם כל מעשה שיעשה הריני עושה לשם שמים.

כגון, קודם שיאכל יאמר: הריני בא לאכול ולשתות כדי שיהא גופי בריא וחזק לעבודת השם יתברך.

וכן קודם שיישן יאמר: הריני שוכב לישון כדי שתהא דעתי צלולה ומיושבת עלי לעבודת השם יתברך.

וכן קודם שיצא למלאכתו הן במשא ומתן והן בשאר ענייני פרנסתו יאמר: הריני הולך לישא וליתן ולהשתדל להרויח בסייעתא דשמיא, כדי לפרנס את בני ביתי, וכדי לגדל בני ובנותי לתלמוד תורה, ולשכור מלמדים טובים בעבורם, ולשלם שכרן בזמן, כמו שכתוב בתורה: "ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש וגו'" (דברים כד, טו).
וכן כדי שאוכל לעשות צדקה וגמילות חסדים, וכן כל המצוות כתיקונן.

ובכלל הדברים יאמר כן כאשר בונה בית או קונה בגדים, וכן על זה הדרך

וכתבו רבותינו הקדושים שענין זה לקשר כל דבר לשרשו שבתורה הקדושה אינו רק בלימוד תורה ותפילה וקיום כל שאר המצוות מעשיות כגון תפילין ציצית מזוזה וכדו', אלא אף בעניינים שבגשמיות, והיינו שאר צרכי גופו, כגון: אכילה, שתיה, שינה, פרנסה, וכיוצא בזה,¹⁶ נכון הדבר שיחד את הדבר שעוסק בו לעבודת ה' יתברך שמו, וזאת על ידי שיאמר בפיו שעושה את אותה פעולה לשם אל עולם ברוך הוא, ובכך מקשר כל פעולה וכל מעשה גשמי בקשר של קיימא אליו יתברך, ובזה שמכוין כל מעשיו הן בדבר מצוה והן בדבר הרשות אליו יתברך, זוכה גם שלא תשרה הסטרא אחרא בשום מעשה מצוה שעושה ולא בשום מעשה רשות שעושה ממעשיו הגשמיים, וכן מועיל הדבר להשרות השכינה הקדושה במעשה ידיו ונמצא כל ימיו עסוק בעבודת ה' יתברך שמו, וממילא זוכה גם כן שתהיה ההצלחה מנת חלקו, וזאת היתה מעלת האבות הקדושים שאף את מעשיהם הגשמיים היו מייחדים לשם שמים, ובכך זכו להיות מרכבה לשכינה הקדושה.

מעין החכמה

וראיתיו כשהוא מתכוון לתקוע מסמר בקיר, פניו להטו באש לבנה, והוא אמר (לפני שתקע בקיר): 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה'...

הוא זיע"א ידע בכל מעשה ותנועה לייחד את העולם התחתון בעליון...

16. אחד מהצדיקים הנסתרים שחיו בדור האחרון, היה הצדיק הרב יוסף דיין זיע"א... בימי חייו, מעטים היו האנשים שהכירו אותו, והוא התפרסם רק לאחר פטירתו.

וסיפר אחד מאלו שזכו להכירו בימי חייו: פעם אחת נכנסתי לביתו,

ומעלה גדולה על כל המעלות מצינו גם ראינו בכתבי הקודש שעושה אל מצוה ומכוין בקיומה שעושה לשם אל עולם ברוך הוא, גורם שיהיה אותו אבר שמקיים בו את המצוה משכן להשראת השכינה הקדושה, והיינו כסא מרכבה אליו יתברך שמו, כגון: שעושה צדקה בידו, אזי נהיית ידו מרכבה אליו יתברך, וכשעושה המצוה בכל גופו, אזי נהיה כל גופו מרכבה אליו יתברך, כגון שנכנס לסוכה נכנס בכל גופו ונהיה כולו מרכבה אליו יתברך, על כן נכון הדבר שיזמין את גופו או את האבר מגופו הנצרך לאותה מצוה להיות מרכבה אליו יתברך, כגון שאם בא לעשות מצוה התלויה בפה, כגון ללמוד תורת השם או להתפלל, יאמר הריני מזמין את פי להתפלל ולהודות לבוראי, וכן בהנחת תפילין הריני מוכן לקיים מצות עשה להניח תפילין בידי ובראשי וכן כל כיוצא בזה וזוהי גם סגולה גדולה לגרש מעליו כל אחיזת החיצוֹנים שרוצים להביא עליו מניעה ועצב שימנעוהו מלקיים את המצוה בשלימות כראוי...

וכך חלפו הימים...

עיקר הכל - אהבת ישראל!

העולם. כחות הטומאה החליטו להסתער על כל ממדי העשׂיין, ובכל הכח:

בכל המעשים אשר יעשה תהיה כוונתו לשם שמים ודבריו אלה עושים פירות ופירי פירות, שגורם להשרות רוחניות וקדושה עצומה על ענייני החומר שהכל למצוה יחשב, ונוטל שכר גם על הדיבורים האלה, ובכך שמכוין במעשיו הגשמיים לשם שמים זוכה שמעלה עליו כאילו כל ימיו עסוק במצות בוראו יתברך, וזהו סוד: "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, 1).

אמנם צריך ליתן דעתו שלא יהיו דבריו (שאומר בכל דבר שעושה שהוא לשם שמים), סותרים את מעשיו, והיינו שלא יחזר אחר תענוגות האכילה ושתיה ויאמר שעושה כן לשם שמים אלא יהא אוכל כדי צורכו, בבחינת: "צדיק אוכל לשובע נפשו" (שם יג, כה), ולא יתפנק בעניינים אלו, אלא אוכל מה שיש ושותה מה שיש, וכשנוהג בדרך זו שייך שיאמר שאוכל לשם שמים, וכן הזהירונו רבותינו הקדושים לילך באכילה אחר הטוב והמועיל באמת ולא אחר הטעמים והערב לחיכו ומזיקו, ולא יישן יותר מדאי אלא כדי צורכו, ולא יהא להוט וייגע להעשיר יותר מדאי, אלא משליך על השם יהבו ועושה את המוטל עליו והשם הטוב ישלים לו את צרכיו כי אין מעצור לה' להושיע ולהעשיר בין רב למעט.

במאות השנים האחרונות החלו לחול תמורות רוחניות כבירות בחלל

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - עיקר הכל - אהבת ישראל!

והכוונה היות שאין צדיק בארץ כו', **ואם כן האיך יכול לעשות איזה דבר קדושה באברינו, כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה ונפגם אותו האבר, ואיך יכול להשרות עליו קדושת העובדא ההיא?**

אך שהתיקון לזה הוא במה שכולל עצמו עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא **כל ישראל**, והעולם ההוא שלם בלי שום פגם. כי הכללות ישראל הם הצדיקים, כמו שנאמר: **"וְעַמּוּךָ כָּלֵם צְדִיקִים"** (ישעיה ס, כא), ואם כן אף שהפרטים חוטאים לפעמים, אבל הכללות הם תמיד קיימים בקדושתם, ואין שטן ואין פגע רע בהם חלילה, ותמיד צורתם חקוקה למעלה, והוא הנקרא בספרי קודש 'אדם קדמון', ושם אין שליטה לחטא כלל!¹⁷

והאדם מקשר עצמו שם בהתכללות ההיא, ואז אותו האבר נקשר בכללות, ונתקן בקדושה עליונה, ואז יכול לעשות המצוה או העובדא ההוא...

רגש של שמחה מילא את לבי, ברוך ה' למדתי משהו, אפשר לקום מהמקום, והנה דוקטור יעקב התעורר...

'שמע דוקטור' - אמרתי - 'אתה חייב לשמוע מה למדתי היום'...

ובתוך כל ההמולה הנוראה, המימות הסוערים, והלחץ הנורא, עומד לו היהודי וצריך להתייזב איתו, ובהצלחה!

אך, לעתים, בעוונות הוא נחלש, ונכשל בעבירה. ומאותו רגע הוא מפסיד את כחו, ואין ביכולתו ליחד את האותיות ו"ה...

והתיקון לכך הוא רק אחד: להוסיף בנוסח הלשם יחוד את המילים 'בשם כל ישראל', ועל ידי כך שהוא אומר את המילים הללו ברצינות, הרי הוא מתחבר עם כל ישראל, ומכח החיבור הזה יש ביכולתו לגרום ליחוד האותיות ו"ה...

וזה לשון קדשו של הגה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע"א (נועם אלימלך, פרשת דברים - עוד בפסוק הנ"ל 'אלה'):

"אלה הדברים אשר דבר משה אל-כל-ישראל" (דברים א, א) ... יש לבאר שנרמז בכאן עצה לעם ה' איך יתנהגו לבוא אל אמינת עבודת השם ברוך הוא, כי הטעם למה שאנו אומרים קודם כל עבודתנו ותפילתנו לשם יחוד כו' בשם כל ישראל.

מעין החכמה

שתי המילים האחרונות של פרשת וזאת הברכה, שהן בעצם המילים האחרונות של תורתנו הקדושה, הם: **"כָּל-יִשְׂרָאֵל"** (דברים

17. ונסיים בדבריו של אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זי"ע"א (אמרי נועם, זאת הברכה - מאמר ג), וז"ל:

הכלל הוא שהקב"ה אינו משרה את שכינתו במקום פגום (כמבואר בתניא, ליקוטי אמרים - פרק לב). ומי נקרא מקום פגום? מי שיש בלבו שנאה כלפי מישהו מעם ישראל ח"ו. אין סייעתא דשמיא באף דבר שבנוי על פירוד. פירוד הוא מלשון 'פְּרָדָה'. לפרדה אין כלל שליה, ולכן היא לא יכולה ללדת בשום אופן. וכך גם אדם שגורם פירוד הלבבות, לעולם לא יצא ממנו שום דבר טוב.

מי שיש לו קפיידא על יהודי כל שהוא, מאותו יום הקב"ה אינו מוכן לשמוע את התפילות שלו. הוא פשוט סתם מבוזז זמן. אם הוא יתפלל על בריאות, הוא לא יקבל. על פרנסה, הוא לא יקבל. על שלום בית, הוא לא יקבל - כי אין לו קשר לבורא. לכן החסידים הראשונים, כשמישהו היה מצער אותם, מיד היו אומרים: "שרי ליה לכל מאן דצערן" (ראה מגילה כח), כלומר, הם היו מתחננים לה' שיסלח לו, כי הם ידעו שאם תהיה בלבם איזו קפיידא על יהודי כל שהוא, הקב"ה לא יענה יותר לתפילות שלהם.

מספרים שפעם אדם אחד עז פנים סטר על לחיו הקדושה של ר' אלימלך מליז'ענסק זיע"א. הנוכחים במקום ראו כי עיניו של ר' אלימלך זולגות דמעות ופיו ממלמל מילים כל שהן, וסברו כי בוכה הוא מחמת הסטירה האימה שקיבל והבושה שְׁנִלְתָה עמה, ופיו רוחש תפילה לה' שיעניש את אותו עז פנים כפי שראוי לו. אך ר' אלימלך רוח אחרת היתה עמו. עיניו זלגו דמעות ופיו רחש תפילה לה' מעומק הלב שימחל לאותו יהודי ולא יעניש אותו חלילה בסיבתו...

זו הסיבה שאנשים לא מצליחים בחינוך הילדים, לא מצליחים בלימוד התורה, לא מצליחים במוסדות וכו' - כי אין שם אהבה וכל אחד מקפיד על השני, וכשהקב"ה רואה

לד, יא), שמשמעותן, כלל ישראל כפי שהם אגודים ומאוחדים זה עם זה כאיש אחד בלב אחד.

ומכיון שכלל בידנו אשר הכל הולך אחר החיתום' (ברכות יב), העובדה שתורתנו הקדושה נחתמה בענין של אחדות ישראל מלמדת אותנו כי זהו עיקרה ותכליתה של כל התורה כולה - להביא את כל עם ישראל לידי אהבה ואחוה ושלוש וריעות, כפי שנאמר על התורה: "דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נֶעֱם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם" (משלי ג, יז).

למעשה, מכל האמור למדים אנו, עד כמה חשוב להרבות אהבה ואחדות בעם ישראל בין כל שכבות העם. צריך תמיד להתחזק במדת אהבת ישראל, ולהשתדל להתחבר עם כולם ללא כל הבדל.

אם אתה עושה איזה כנס וכדומה, תזמין את כולם ללא יוצא דופן. אם יש לך עסק, תשתדל להעסיק את כולם ללא הבדל, כדי להפיל את המחיצות המפרידות בין הלבבות. כשיש שנאה ופירוד לבבות בין אנשי העיר, זה גורם שיהיו בעיר נזקים חמורים שונים ומשונים. אבל כשיש אהבה בעיר וכל אנשי העיר מרגישים שוים, הקב"ה שומר על העיר מכל פגע.

לכן יהודי צריך תמיד להרחיק מלבו את הרגשת השנאה, ואם תעלה בלבו איזו מחשבה כזאת, יש להדוף אותה בשתי ידיים, כיון שאסור לשנוא יהודי!!! תמיד יש לזכור שמי שיש לו שנאה אפילו כלפי איש אחד בלבד, מסומן בשמים כמי שאינו מתאים להשראת השכינה. צריך לאהוב כל יהודי, לא משנה אם הוא דתי או לא דתי, ואפילו אם ממש אין לו שום קשר לדת, יש לאהוב אותו רק מפני עצם היותו יהודי. ומכל שכן שהאמת היא שבכל יהודי ישנה מעלה שאין בשום אדם אחר בעולם.

מסילות אל הנפש

פרשת ויקהל פקודי - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ישראל יקחו את האותיות י"ה ב"ה. וזה נעשה על ידי שכל דבר שעשו למשכן הם אמרו: 'זה אנו עושים למשכן', 'את זה אנו עושים לפרוכת'.

א. כאשר עם ישראל חטאו בחטא העגל נוצר פירוד בינם לבין הקב"ה. והתיקון לפירוד הזה היה בניית המשכן. **על ידי בניית המשכן עם**

מעין החכמה

באותו היום. וכך היה מנהגו של הרה"ק ר' זושא מאניפולי זיע"א, שתיכף בקומו משנתו, לאחר שנטל את ידיו, היה אומר: 'בוקר טוב לכל עם ישראל', ומרעיף ברכות על עם ישראל ומתפלל עליהם שיהיה לכולם ביום זה רק טוב. ולאחר שהיה מברך ברכות השחר, היה יוצא לרחוב והיהודי הראשון שהיה רואה, היה ממטיר עליו צרור של ברכות.

וכן בלילה לפני שאתה הולך לישון תעשה חשבון נפש ותבדוק שלא גרמת צער לאף אדם, ואם מצאת שפגעת ח"ו במישהו תקבל עליך שמחר בעזרת ה' תלך לאותו אדם ותפייס אותו.

ואם מישהו פגע בך, תמחל לו בלב שלם כדי שלא יהיה צער לה' יתברך, וכן כדי שלא יענש אדם זה בסיבתך ותפסיד מזה גם אתה, שהרי לימדונו חז"ל (שבת קמט:). שכל מי שחברו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה. 'אבל הוא עשה לי ככה וככה' - זה בכלל לא חשוב! אתה צריך למחול לו מיד כדי שהוא לא יענש. גם אם אדם גזל אותך - תמחל לו. תגיד 'הכל משמים', אם תקפיד עליו - הוא יענש, אבל לא רק הוא אלא בסופו של דבר זה יגיע גם אליך, לכן תמיד תמחל כדי שמצידך שום אדם לא יענש, ואם בכל זאת משמים יחליטו לדון אותך, זה כבר לא נוגע אליך.

ובזכות שתמחל לכל אדם מישראל, הקב"ה יעשה לך נסים ונפלאות...

זאת, הוא אוטם אזניו מתפילותיו של אותו אדם ומסלק ממנו את הסייעתא דשמיא.

הבן שלו הולך להיבחן באיזה ישיבה ולא מקבלים אותו, הבת שלו הולכת להיבחן באיזה סמינר ולא מקבלים אותה, ומיד אחריהם באים ילדים אחרים ותיכף מקבלים אותם בלבביות, והוא כועס: 'מה זה? עושים כאן הפליות?! למה רק את שלי לא קיבלו?'

אך התשובה היא, כי ההנהגה של העולם היא רק ביד ה', והוא החליט לתת בלבו של אותו מנהל לא לקבל את פלוני משום שאביו מלא שגאה וקפידא כלפי יהודים אחרים. לכן לא משתלם לך להקפיד על אף יהודי, שהרי מחר זה יכול לעכב אותך בשידוכים של הילדים, בפוריות שלהם וכו', אבל אם אתה מוחל לכולם ולא מקפיד על אף אחד, ה' לא נותן שמשוהו יתעכב לך - טרם תקרא וה' יענה.

כשאדם זוכה לאהוב את עם ישראל באמת, הקב"ה מסייע בידו להצליח בכל ענייניו, ומזכה אותו שהילדים שלו ילכו אחריו ויהיו ממושמעים לו ויתביישו להסתכל על פניו מרוב בושה אפילו לאחר שהם יגדלו והוא כבר יהיה זקן ושבע ימים.

לכן תמיד תזכור: אם ה' זיכה אותך לקום בבוקר, מיד תקבל עליך לאהוב כל אחד ואחד מעם ישראל ושלא לצער ח"ו אף יהודי

תפילין וכו' וכמו שכתוב בתורה הקדושה: 'וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך', שבזה קושר המצוה אל שרשה שבתורה הקדושה וגורם לשלימות בחינת הדיבור שבאותה מצוה.

ה. כל הענין של לקשר דבר לשרשו שבתורה הקדושה, אינו רק בלימוד תורה ותפילה וקיום כל שאר המצוות מעשיות, כגון: תפילין, ציצית, מזוזה וכדו', אלא אף בעניינים שבגשמיות, והיינו שאר צרכי גופו, כגון: אכילה, שתיה, שינה, פרנסה, וכיוצא בזה, נכון הדבר שייחד את הדבר שעוסק בו לעבודת ה' יתברך שמו, **וזאת על ידי שיאמר בפיו שעושה את אותה פעולה לשם אל עולם ברוך הוא, ובכך מקשר כל פעולה וכל מעשה גשמי בקשר של קיימא אליו יתברך.**

ו. ובה שמכין כל מעשיו הן בדבר מצוה והן בדבר הרשות אליו יתברך, זוכה גם שלא תשרה הסטרא אחרא בשום מעשה מצוה שעושה ולא בשום מעשה רשות שעושה ממעשיו הגשמיים, וכן מועיל הדבר להשרות השכינה הקדושה במעשה ידיו. ונמצא כל ימיו עסוק בעבודת ה' יתברך שמו.

ז. כל האמור הוא דוקא כאשר האדם לא חוטא. אך כאשר הוא חוטא מאותו רגע הוא מפסיד את כחו, ואין ביכולתו ליחד בדיבור את האותיות ו"ה. והתיקון לכך הוא רק אחד: להוסיף בנוסח הלשם יחוד את המילים 'בשם כל ישראל, ועל ידי כך שהוא אומר את המילים הללו ברצינות, הרי הוא מתחבר עם כל ישראל, ומכח החיבור הזה יש ביכולתו לגרום ליחוד האותיות ו"ה...

וכך עשו כל האומנים של מלאכת המשכן. על מנת שתשרה הקדושה על ידיהם, ועל ידי זה נתקדשה המלאכה של המשכן, וכשנשלמה המלאכה ונסדרה על מקומה, כבר קדמה הקדושה לשרות עליה, **כי הדיבור פועל בסגולה להמשיך כח הקדושה על הדבר שהיו עוסקים בו.**

ב. מכאן לימדונו רבותינו הקדושים שכל מצוה ממצוות התורה הקדושה צריכה הכנה נאותה קודם עשותה את אותה המצוה, **וההכנה צריכה להיות במחשבה דיבור ומעשה** (שהם ג' כלים לקיום כל מצוה ומצוה)...

ג. ונתמקד בהכנה למצוות בבחינת הדיבור: כתבו רבותינו הקדושים שקודם כל לימוד תורה ותפילה וכן קודם קיום כל מצוה ומצוה טוב הדבר שיהרהר בתשובה שלימה, ואחר כך יאמר: **לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו, ליחודא שם את יו"ד ואות ה"א באות וא"ו ואות ה"א ביחודא שלים בשם כל ישראל: 'זיהי נועם אדני' אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו'**. וטוב שיאמר פסוק זה ב' פעמים. והנהגה זו שייכת בכל אדם מישראל ומועילה מאוד להשיג שלימות הכוונה.

ד. כתבו רבותינו המקובלים עליהם השלום שיש מעלה גדולה לקשר את המצוה שעוסק בה בשרשה שבתורה הקדושה, **וזאת על ידי שיקרא בפה מלא את הפסוקים בתורה השייכים לאותה המצוה קודם עשותה**, כגון קודם הנחת תפילין יאמר לשם יחוד וכו' הריני בא לקיים מצות הנחת

מחזורים והגדות

עם תוספות והנהגות מו"ר הרב יורם אברגיל זצ"ל
ובשילוב תובנות מיוחדות לחיים מסימני ליל הסדר

הגדה של פסח
- צבעוני גדול
- בינוני לבן

סט מחזורים השלם - 15 חלקים
כולל מחזורים לפסח והגדה

₪ 420

₪ 35
₪ 20

ת.ז.ט | עד גמר המלאי

מחזור לחג הפסח
יום טוב \ חול המועד

סט מחזורים וסידור לבת ישראל
כולל מחזור לחג הפסח

₪ 35
₪ 35

₪ 149

מחיר מיוחד למזמינים בכמות גדולה
www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות

מצות מהודרות

פריכות וטריות

בהמלצת מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

חייגו: 08-37-40-200

היה שותף - זכות נדירה!

שעזורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - א' ניסן 23/3 בשעה: 07:00
בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

ברכת האילנות

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת ויקהל פקודי - החודש -

כ"ה אדר התשפ"ג

שבת מברכין החודש

המולד: ליל רביעי בשעה 01:24-12 חלקים

זמני שבת קודש

רבינו תם	יצאת שבת	הדלקת נרות	עיר
19:03	18:20	17:30	באר שבע
19:03	18:20	17:30	תל אביב
19:02	18:19	17:29	חיפה
19:00	18:18	17:27	אילת
19:05	18:23	17:31	ירושלים
		17:11	ירושלים 40 דק'

מסילות א"ל הרב

מפי קדשו של אטור' זיע"א

אדם שהוא נוח לבעוס, כל דבר קטן מרגיז אותו, אדם כזה הוא מסכן, כל חייו הם יסורי גיהנום, כל רגע שהוא חי זה נזק לעצמו ולאחרים. מה יעשה אדם כזה? לבקש למות לא כדאי לו, כי כתוב "ובחרת בחיים" (דברים ל), לבקש להשתנות - וכי זה ישנה אותו!

אבל אם הוא יעבור על עצמו בעבודה קיצונית ביותר, יהיה מה שיהיה, הוא לא מתפעל מכולם, זה לא קשור אליו כלל, במשך שבע שמונה שנים הוא יעבור שינוי עצום.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**